

OSSERVATORIO LETTERARIO

*** Ferrara e l'Altrove ***

ANNO XIX 8 febbraio 2015

SUPPLEMENTO ONLINE

FERRARA

Rassegna di poesia, narrativa, saggistica,
critica letteraria - cinematografica - pittorica e di altre Muse

Periodico Bimestrale di Cultura

ISSN: 2036-2412

Németh István Péter: Bodosi György veszprémi köszöntése

Bodosi György költő, író és orvos, aki Dr. Józsa Tivadar nevén Pécsely körzetében gyógyított nyugdíjas koráig, 1925-ben született. Városi, fővárosi gyermekként indult a világba. Medikusként már az irodalom jegyese is volt, első fiatalkori publikációja Illyés és Sárközi Márta folyóiratában, a *Válaszban* látott napvilágot 1949-ben. Sajnos, e rangos periodika nem jelent meg már többször.

A fordulat évének titulált esztendőben sokan – valóban és tisztán – hittek benne, hogy a világ holnapra akár meg is forgatható. Szép és igaz filmet forgatott ezektől az ellentétektől máris pattanásig feszült világról Jancsó Miklós *Fényes szelek* címmel. Igen, éppen itt – a veszprémi várbán. Bodosi György 1948-ban mesterien kifaragott szonettel szól népikollégista ismerőseinek, amelyben vállalja – ha nem is hűvös, de határozott – egyértelmű távolság tartását a kor által erőltetett eszményektől:

*Itt élni vágyó idegenbe készül,
Még tenni érző megél túrt segédül.
Sok lobogó leng: rőt ködegünk tartani.*

A zászlók persze nem tarthatták meg az eget. Nagy László kérlelte olvasóit a hetvenes években, ne is nevezzük szeleknek (ahogy Jankovich Ferenc indulójából tudtuk), amik csak szellők voltak. Fényes szellők – külön-külön is megbicsaklott hitekkel.

Úgy képzelem magam elé a költőt, mint afféle humanistát, akinek alakját Borisz Paszternak rajzolta meg a *Doktor Zsivagóban*. (Szép szerepverset is írt a Nobel-díjas regény címszereplőjéről, no meg benne önmagáról Bodosi György a nyolcvanas években. Megjelent az *Ébresztgetések* című magánkiadásban. Veszprém. 1991.)

A csasztuska-dalos időkben Bodosi György valami más hangra vágyott. 1950-ben Veszprémbe ment orvosá avatását követően a Megyei Kórház belosztályára, majd Pécselyre körzeti orvosnak. E Tihany és Füred közötti tempében találta meg a keresett szólamot:

*Rigófütyöt hallgatok, nem rádiót.
Igazi dalt akarok hallani:
Csőrökbe menekített emberi szót.*

A vidékre költözése, tájhazaválasztása nem a világ elől való elbújást jelentette, ellenkezőleg – emberi, orvos-szakmai és poétai kiteljesedését. Zsivagó doktor és a pécselyi körorvos életfelfogása, létfilozófiája csak látszólag passzív kontempláció, mert a szépségek fölött cselekvő hasznosságba fordul. Miképpen a malom misztériuma és fizikája. A kristálytisztá víz súlya mozgási energiává változik át, s ím: a kő lisztet jár:

*Indulok. Szűkös ösvényen követem
A Sédvíz szelíden lejtő futását*

*Odáig, amíg a malomhoz ér,
S hasznosra váltja vadabb zubogását. (Követés)*

A Balaton-felvidék kövei és szellemisége azt bizonyították be Bodosi Györgynek, hogy éppúgy évezredek kultúr-rétegeit rejtik, mint Guillevic számára Carnac környéke. S a pannon örökségben modern marad Horác, Illyés Gyula és Keresztury Dezső modern költészete pedig klasszicizálódik. NON OMNIS MORIAR – nem hal meg egészen semmi és senki, ha olyan szellemi és gyakorlati példaéletet él valaki, mint a sümegi visszahúzódásában is tevékenykedő, templomépítő Padányi Bíró Márton, akiről Bodosi amolyan félálarc-verset szerzett:

*Szép püspökségemben Isten minden háza
A mennynek országát ígérje, mintázza.*

Padányitól Berzsényi Dánielen át Batsányiig csupa olyan hősöket választott a pécselyi költő, akiknek személyiségébe beleképzelhette saját eszményeit. Berzsényi már nem esszéjének tárgya, de költeményének hőse és önmaga, Bodosi alteregója. Bocsánatot kér egy XIX. poetriától, mert úgy érzi, a hasznosság egyenértékű a szépséggel, sőt, ha kötelességünk, akkor még előtte is jár az esztétikának: „... *A munka nehezét el kell végezni, / azt ami ránk van szabva. / Mert ha nem így tennénk, mitsoda gazda / s mitsodás poéta lennénk! Úgy-e megért...*” Bodosi György élete képe ez. A poézis és hasznosság életparancsa, amit költőként és orvosként egyaránt teljesített. S teljesít új könyveivel ma is. Batsányi hazaszeretete, jellem-egyenessége utat mutat néki:

*Maradi nép! Sok a csizmahordozó,
Fel se fogjátok, mi az igazi
Lélek útja. Mezejláb is ami
Lépni, járni tanít: az Igazi Kaptató.*

Ahogy teltek az esztendőik, s túl az első verses könyvén – amelyhez Illyés Gyula írta az előszót – a líra mellett a prózához és a drámához sem lett hűtlen. Mára a szépírás mindhárom ágában jelentős az életműve.

Orvosi pályájának elején egy szívszorító élményben volt része. Halottszemlét kellett tartania. Hóviharban, mínuszban, egyszóval: ítéletidőben mindentől és mindenkitől messze eső házban. Ám az orvosnak a magára hagyott halott parasztasszony nem csupán korpusz, de „fény és hő volt”, akihez úgy ment sítalpakon, mintha valamiféle utolsó szentséget is vinne magával. S értelme volna ezért még élete kockáztatásának. Nem csupán versben, de novellában szintén feldolgozta ezt a komor, ám katartikus történetet az orvos-író. Prózája rangját lírai látásmódja mindegyre emelte. Jó diagnosztaként még a szociográfia műfajában szintúgy jelentőset alkotott.

Verses drámáját a Magyar Rádió is sugározta Catullus-ról. A Garda-tó vidékén is játszódó hangjáték nem pusztán hiteles adaptációja egy híres latin költő szerelmi történetének, de jelzi Bodosi György ragaszkodását gyökereihez. Hiszen édesapja Itália földjén találta meg élete párját, Bodosi György édesanyját egy dél-tiroli völgyben. A *Völgyvallató* költő tehát nem csupán a pécselyi Mogyoró domb oldalára, de az Ossana-környéki talján sziklákra eső napfény poétája is egyszerre. Időben és térben az erdélyi Bodostól Sirmionéig tart a szellemi otthonérzete, s ehhez már kimozdulnia sem kell Pécselyről Pannika néni mellől.

Talán csak a régi pinceszerek maradtak el, s a barátok, költőtársak, példaképek, velük a bölcs borozgatások, amelyek emléke azért is örök, mert már mindigre fölidézhetők Bodosi György könyveiből. Illyés Gyula, Flóra néni, Keresztury, Déry és Böbe, Németh László, Borsos és Buba néni, Passuth, Fodor András, Lipták és Pulcsi néni, Gerencsér Miklós égi lugasból figyelnek minket, s hogy Bodosi György miképp, milyen szépen marasztalja az időt.

Mi pedig Tégedet marasztalunk és köszöntünk, Kedves Tivadar! Isten éltesen 90. Születésnapodon! Vers-világodba még nagyon-nagyon sokáig Te invitálj kézfogás-közelségtől itt minket. Ahogy írod:

*Tárva ajtónk szélesre. Rokonoknak,
Idegeneknek is. Indulatoknak.
De szelídítve adjuk vissza őket,
Hisz együtt éltünk micsoda Időket!*

(2015. 01. 21)